

รูปแบบการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิเคราะห์เชิงปริมาณผลงานเชิงคุณภาพ¹

Academic Administration and Learning Management Model to Enhance 21st Century Learners' Characteristics and Skills in Basic Education Institutes:

Mixed Quantitative to Qualitative Analysis

ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล

Theeraphab Phetmalaikul

อาจารย์ ดร. ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความรู้ด้านคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) วิเคราะห์ขอบข่าย สัดส่วน สภาพการบริหารวิชาการของสถานศึกษาและระดับการบริหารวิชาการ และ 3) วิเคราะห์รูปแบบการบริหารสถานศึกษา การบริหารวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะศตวรรษที่ 21 เครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น (α) = .87 และแบบสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา 454 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ตารางไขว้ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพจากสัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิ 36 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารมีความรู้และทักษะศตวรรษที่ 21 ระดับปานกลาง โดยความรู้แปรตามประสบการณ์ทำงาน ประสบการณ์บริหาร วุฒิกการศึกษา และระดับบริหาร 2) *ขอบข่ายบริหารวิชาการ* มี 17 งาน และมีสัดส่วนสูงสุดเมื่อเทียบกับการบริหารด้านอื่น *สภาพบริหารวิชาการ* อยู่ในระดับมาก 3 อันดับ คือ สนับสนุนผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ จัดพัฒนาการเรียนการสอน และงานหลักสูตร *ระดับการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนศตวรรษที่ 21* มีระดับสูงสุด คือ การส่งเสริมการอ่าน และ 3) *รูปแบบการบริหารสถานศึกษาศตวรรษที่ 21* อาศัยแนวทางกระจายอำนาจให้ผู้บริหารตัดสินใจ มีอิสระ ทันการเปลี่ยนแปลง บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานด้วยธรรมาภิบาล โปร่งใส และเน้นความร่วมมือ การบริหารในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาโดยใช้ การบริหารเชิงกลยุทธ์ และการพัฒนาระบบสารสนเทศ สื่อสารที่มีศักยภาพ *รูปแบบการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะผู้เรียนศตวรรษที่ 21* เป็นการบริหารวิชาการที่อิงแนวคิด ลักษณะ แนวทาง จัด โครงสร้างองค์ประกอบที่คำนึงถึง (1) ผลสัมฤทธิ์ (2) ผู้เรียนเป็นสำคัญ (3) สอดคล้องศักยภาพผู้เรียน (4) ฝึกปฏิบัติ (5) เน้นกิจกรรม (6) ฝึกการคิด (7) แสวงหาความรู้ เรียนร่วมกัน (8) สอดคล้องความต้องการผู้เรียน เชื่อมโยงท้องถิ่น (9) เตรียมความพร้อมผู้สาคลมุ่งความเป็นไทย (10) ครุมืออาชีพ (11) ตอบปฎิรูปการศึกษา (12) บริหารแบบมีส่วนร่วม (13) มุ่งเป้าพัฒนาคุณลักษณะและทักษะศตวรรษที่ 21 (14) การนิเทศภายใน (15) บริหารด้วยภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (16) ห้องเรียนและสภาพแวดล้อมในศตวรรษที่ 21 (17) ระบบบริหารทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ (18) การพัฒนาองค์กรวม (19) การประเมินพัฒนาการการเรียนรู้ (20) เครื่องช่วยชุมชนวิชาชีพครูเพื่อการสอน (21) การพัฒนาหลักสูตรคุณภาพ และ(22) การจัดรายวิชาเสริมคั่นคว่ำรายบุคคล *รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะทักษะผู้เรียน*

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยที่ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากสำนักยุทธศาสตร์ทางปัญญาและการวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มีลักษณะ ดังนี้ (1) บุคลากรสาระ (2) แบบโครงงาน (3) สะเต็มศึกษา (4) เรียนรู้จากปัญหา (5) แบบร่วมมือ (6) แบบฝึกปฏิบัติ (7) สร้างประสบการณ์เรียนรู้ (8) เน้นการสร้างผลงานและนวัตกรรม (9) เทคโนโลยีสื่อสารสนเทศ (10) สร้างความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง (11) การจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกความคิด (12) การเรียนการสอนแบบสาธิต (13) การฝึกคิดเชิงออกแบบ และ (14) กระบวนการ GPAS 5 ขั้นตอน

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารงานวิชาการ คุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 บริหารการศึกษา การจัดการเรียนรู้

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the knowledge of 21st century learners' characteristics and skills of administrators from basic education schools 2) to identify academic administration scope, proportion, status and learning management level of basic education administrators and 3) to analyze the school administration the academic administration model and learning management model to enhance learners' characteristics and skills in 21st Century. The employed research instruments were questionnaires with $\alpha = .87$ and interviewing form. Respondents were 454 administrators by multi-stage sampling. Descriptive statistics and cross tabulation analysis were implemented. Qualitative data were interviewed from 36 educational administrators, schools administrators and experts. The result revealed that 1) schools administrators had moderate knowledge level about 21st century learners' characteristics and skills. Knowledge level varied positively with work experiences, education qualifications, administrative experiences and administrative levels. 2) *Academic administration* had 17 tasks in scope and was the highest proportion, the top three highest tasks of academic administration were learners support and development, teaching development and curriculum task. *Academic management to enhance learners' skills in 21st Century analysis* indicated that administrators put highest effort to reading. 3) *The 21st century basic schools administration model* should be based on decentralization of educational administration to enable the administrators to make full decisions, adaptable to change; School-based Management integrated public school concept with good governance, accountability, transparency, and participation; organization in the form of basic educational institute board applying integrated-strategic management and effective management information systems. *The academic administration model to enhance learners' characteristics and skills in 21st Century* should be administrated relying on (1) Achievement-aimed (2) Learner-centered (3) Suite to Learner's Potential (4) Practice-based (5) Activity-based (6) Thinking Skill Development (7) Self Inquiry and Collaborative Learning (8) Local Connection (9) Internationally on Country Culture (10) Professional Teachers (11) Educational Reform (12) Participative Management (13) Focus on Enhancing Desirable Learner's Characteristics and Skills (14) Internal Supervision (15) Supportive Leadership (16) 21st Century Classroom and environment (17) Efficient Resource Management (18) Holistic Development (19) Developmental Evaluation (20) Professional Learning Community (21) Quality Curriculum Development and (22) Individual Study for Desirable Skills. *Learning management model to enhance learners' characteristics and skills* was managed on (1) Integrated Curriculum and Teaching (2) Project-based Learning (3) STEM Education (4) Problem-based Learning (5) Collaborative Learning (6) Lab or Practice-based (7) Experiencing Learning (8) Innovation-based Learning (9) ICT-based Learning (10) Self Inquiry and Construction (11) Crystal-based Learning (12) Demonstration Teaching (13) Design Thinking and (14) GPAS 5 Procedures.

Keywords: Academic administration model, 21st Century learner's characteristics and skills, Educational administration, Learning management

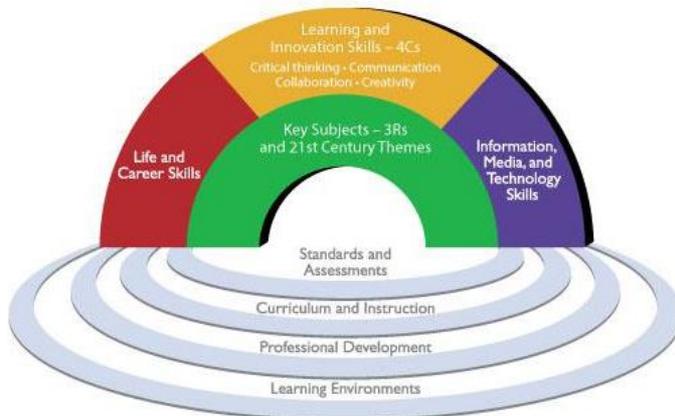
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย

การบริหารวิชาการเป็นงานสำคัญสำหรับผู้บริหารการศึกษาทุกระดับและเป็นงานหัวใจของภารกิจการบริหารสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักแรกของการบริหารสถานศึกษาและมุ่งให้สถานศึกษามีอำนาจในการบริหารจัดการ โดยตรงตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 การบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกอย่างในสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้และการพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553; นพพงษ์ บุญจิตราดุล, 2557; พวงรัตน์ เกสรแพทย์, 2559 และธีระภาพ เพชรมาลัยกุล, 2560) ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษาและเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จการบริหารของผู้บริหารในสถานศึกษาที่ต้องมีรูปแบบหรือลักษณะที่ชัดเจนถูกต้องเหมาะสมกับบริบท (นริศนันท์ เดชสุระ, 2552) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาจะสืบเนื่องสัมพันธ์กับรูปแบบการบริหารงานวิชาการและรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบมักอธิบายลักษณะ องค์ประกอบ แนวทางที่มีประสิทธิผลประสิทธิภาพต่อการสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนซึ่งวิชัย ศรีเรขา (2556) ได้นำทฤษฎีระบบมาศึกษาอธิบายคำว่ารูปแบบและเป็นแนวทางการให้สถานศึกษาใช้ในการบริหารงาน

ความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ทุกภูมิภาคของโลกสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารเชื่อมต่อกันอย่างรวดเร็วแบบไร้พรมแดน ส่งผลต่อการใช้ชีวิตและการพัฒนาผู้เรียน ในกระแสที่เปลี่ยนแปลง สร้างความจำเป็นและท้าทายในการพัฒนาผู้เรียนที่ต้องเน้นทั้งทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะที่สำคัญสำหรับอนาคต (เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช และคณะ, 2559) เมื่อโลกเปลี่ยนแปลง ระบบการศึกษา แนวทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้อง “ก้าวข้ามสาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21” (Bellanca & Brandt, 2010) ในด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในการบริหาร เลือกใช้รูปแบบการบริหารสถานศึกษา รูปแบบการบริหารวิชาการที่เหมาะสม มีเทคนิควิธีการจัดการ เข้าใจจุดเด่นจุดด้อยสถานศึกษา สามารถวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยที่สำคัญพัฒนาจุดเด่นแก้ไขจุดด้อยให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ความสำเร็จของการบริหารการศึกษาที่สำคัญอยู่ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรและเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนที่พึงประสงค์ได้ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในแต่ละระดับถือเป็นหัวใจของการบริหารจัดการที่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาต้องให้ความสำคัญและดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ ภารกิจการบริหารงานการศึกษาทุกระดับจึงมุ่งให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Phetmalaiikul, 2017) สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) ได้เสนอว่า หัวใจสำคัญของการปฏิรูประบบการศึกษาอยู่ที่การสร้างระบบความรับผิดชอบเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยให้โรงเรียนมีความรับผิดชอบโดยตรงต่อผู้ปกครองและนักเรียนมากขึ้น โดยโรงเรียนควรเป็นหน่วยหลักในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และมีอิสระในการบริหารจัดการ สถาบันวิจัยเพื่อ

พัฒนาประเทศไทย (2557, น.10) แสดงให้เห็นความสำคัญอย่างยิ่งของการพัฒนาระบบบริหารต่างๆ ของ
การศึกษาและวิชาการควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้ที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะในอนาคต

ทักษะผู้เรียนสำหรับอนาคตหรือทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ภาทึความร่วมมือเพื่อการเรียนรู้ใน
ศตวรรษที่ 21 (The Partnership for 21st Century Learning: P21; 2007, 2015) ที่ก่อตั้งขึ้นในสหรัฐอเมริกาปี ค.ศ.
2002 ได้มีการพิจารณาและนำเสนอว่าเป็นทักษะจำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในอนาคต (ภาพที่ 1) สรุปเป็นทักษะการ
เรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ประกอบด้วย 3R x 7C โดย
3R ได้แก่ 1) Reading (การอ่าน) 2) Writing (writing = การเขียน) และ 3) Rithmetic (arithmetic = คณิตศาสตร์) ส่วน
7C ได้แก่ 1) Critical thinking & problem solving (การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา) 2) Creativity & innovation
(ความคิดสร้างสรรค์และการคิดค้นนวัตกรรม) 3) Cross-cultural understanding (ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่
แตกต่างหลากหลาย) 4) Collaboration, teamwork & leadership (การประสานความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและ
ภาวะผู้นำ) 5) Communications, information & media literacy (การสื่อสาร และการมีความรู้เท่าทันสื่อและข้อมูล)
6) Computing & ICT literacy (ความรู้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ) และ 7) Career & learning skills
(ทักษะอาชีพและการเรียนรู้)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (the framework for 21st Century Learning)

ผลลัพธ์ด้านผู้เรียนสำหรับศตวรรษที่ 21 และระบบสนับสนุน (21st Century Students Outcomes and Support System)

ที่มา : Framework for 21st Century Learning. Retrieved from <http://www. www.P21.org>. (2015, p.21)

กรอบแนวคิดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นี้ สามารถอธิบายด้วย 2 องค์ประกอบหลัก 1) ผลลัพธ์ด้านผู้เรียน
สำหรับศตวรรษที่ 21 (21st Century Students Outcomes) ซึ่งแสดงด้วยโค้งครึ่งวงกลมสีรุ้ง (rainbow part)
ประกอบด้วยทักษะ (skills) ความรู้ (knowledge) และความชำนาญ (expertise) หลักที่นำไปสู่ความสำเร็จในการ
ทำงานและการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 และ 2) ระบบสนับสนุนสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century
Support Systems) ประกอบด้วยระบบจำเป็นหลักสำหรับพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 (critical systems necessary
to ensure student mastery of 21st century skills) ได้แก่ มาตรฐานศตวรรษที่ 21 การวัดประเมินทักษะในศตวรรษที่
21 หลักสูตรและการสอนสำหรับศตวรรษที่ 21 การพัฒนาเชิงวิชาชีพสำหรับศตวรรษที่ 21 และการจัด
สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นต้น (The Partnership for 21st Century Learning, 2015) การริเริ่ม

ความพยายามและการดำเนินการ ส่งผลให้กรอบแนวคิดสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในการไปปรับใช้ประกอบการบริหารงานวิชาการ มีองค์การศึกษานับร้อยองค์การทั่วโลกนำไปปฏิบัติใช้ในชุมชนการเรียนรู้และผสมผสานการพัฒนาทักษะในหลักสูตรและการพัฒนาวิชาชีพ สำหรับประเทศไทยได้มีการศึกษาวิจัยคู่มือสำหรับศตวรรษที่ 21 (toolkit for 21st century) โดยสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (2557) ให้ทุนวิจัยเพื่อการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมสารสนเทศของวัตถุประสงค์การศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับเยาวชนไทยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน คำถามชวนถกอภิปราย และเมทริกซ์การประเมินผลการจัดการเรียนการสอนให้เป็นที่ไปตามกรอบโครงสร้างการวิจัย ซึ่งยังต้องมีการศึกษาค้นคว้าอีกมากและต้องดำเนินการให้ทันเวลาเพื่อนำไปสู่ความลุ่มลึกและครอบคลุมยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ความสามารถด้านภาษาทวีความสำคัญขึ้นตามลำดับเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจและสังคมอาเซียน (พ.ศ.2558) ในด้านภาษาต่างประเทศพบว่าภาษาอังกฤษ จีน ญี่ปุ่น เกาหลี เป็นกลุ่มภาษาสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริบทโลก รวมถึงภาษาของประเทศข้างเคียงเพื่อการเป็นประชาคมอาเซียน เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนไทยให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ สามารถสร้างและประมวลความรู้ด้วยหลัก 3S คือ 1) ทักษะการเรียนรู้ด้วยตัวเอง (Self Learning Skill) 2) การสร้างแรงบันดาลใจด้วยตนเอง (Self Motivation) และ 3) การกำกับตนเอง (Self Regulation)

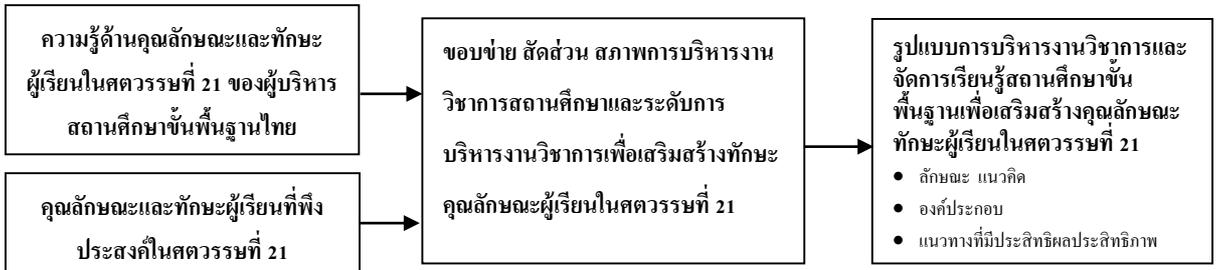
จากแนวคิดที่ประมวลมาข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับชั้นต้องเพิ่มการพัฒนาทางด้านวิชาการและการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องและเท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่กำลังเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอันเป็นสิ่งจำเป็นแก่การสร้างบุคลากรชาติ ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและวิเคราะห์รูปแบบที่สอดคล้องกับการเสริมสร้างทักษะคุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้วยการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (Systematic Literature Reviews) และใช้แบบแผนการวิจัยผสมวิธี (Mixed-method) อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหาร ครู บุคลากรและผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สามารถเสริมสร้างผู้เรียนไปสู่บุคคลที่มีคุณลักษณะและทักษะที่พึงประสงค์ในอนาคตได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ด้านคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อวิเคราะห์ข้อบ่งชี้ สัดส่วน สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและระดับการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
3. เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการบริหารสถานศึกษา การบริหารวิชาการ และการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะในศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการค้นคว้างานวิจัยเบื้องต้น ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วยตัวแปรและประเด็นที่มุ่งศึกษาค้นคว้า 4 กลุ่มใหญ่คือ ความรู้ด้านคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คุณลักษณะและทักษะผู้เรียนที่พึงประสงค์ ขอบข่าย สัดส่วน สภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาและการบริหารวิชาการที่ส่งเสริมต่อคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อวิเคราะห์ รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อวิเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21: แบบแผนวิจัยผสมวิธี ประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ 1) การค้นคว้าเอกสารวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การพัฒนาแบบสอบถามรวบรวมข้อมูลระดับความรู้ด้านการเรียนรู้คุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ขอบข่าย สัดส่วน สภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาและระดับการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระและหัวหน้างาน และ 3) การพัฒนาแบบสัมภาษณ์และแนวคำถาม ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิแล้วประมวลผลเพื่อวิเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและการจัดการเรียนรู้สำหรับเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แหล่งข้อมูล ผู้ให้ข้อมูล เครื่องมือวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามวัตถุประสงค์และกระบวนการวิจัยประกอบด้วย

1. การทบทวนวรรณกรรมเชิงระบบ

ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าทบทวนวรรณกรรมเชิงระบบด้วยการกำหนดประเด็นสำคัญ กำหนดเกณฑ์คัดเลือกเอกสารงานวิจัยวรรณกรรม กำหนดคำสำคัญ แหล่งข้อมูล สืบค้น วิเคราะห์เนื้อหาและบรรยายสรุปเชิงเนื้อหา แหล่งข้อมูลคือ 1) บทความวิจัย 2) บทความวิชาการ 3) รายงานวิจัย 4) เอกสารวิชาการ ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสารคำสอน เอกสารประกอบการสอน 5) วรรณกรรมในรูปแบบอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูล สถิติ รายงานผลดำเนินการ เป็นต้น กำหนดวิธีการดำเนินการเป็น 5 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ 1) กำหนดหัวข้อสำหรับการค้นคว้าทบทวน

อย่างเป็นระบบเพื่อใช้ค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยตลอดจนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 2) กำหนดเกณฑ์การคัดเลือก (Criteria for considering studies for this review) 3) สืบค้นเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง 4) สังเคราะห์องค์ความรู้จากข้อมูลผลการวิเคราะห์ 5) การสรุปผลในรูปแบบการบรรยายเชิงเนื้อหา (narrative summary)

2. การศึกษาระดับความรู้ด้านคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ขอบข่าย สัดส่วน สภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา ระดับบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

การวิจัยในขั้นตอนนี้รวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการพัฒนาแบบสอบถามเพื่อสอบถามระดับความรู้ด้านคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ขอบข่ายและสภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สัดส่วนของการบริหารงานวิชาการเมื่อเทียบกับงานบริหารการศึกษาอื่นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ระดับการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา และการบริหารวิชาการที่เสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผู้ให้ข้อมูลคือผู้บริหารในสถานศึกษา คือ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระและหัวหน้างานจำนวน 454 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือสถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ตารางไขว้

3. การวิเคราะห์รูปแบบการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

การวิจัยในขั้นตอนนี้คือการศึกษาด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึกรายบุคคล การสอบถามความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์จากผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา 30 คนและผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คนซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ เครื่องมือวิจัยคือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและตัวอย่างคำถามเพื่อสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งผลการศึกษาและวิเคราะห์เชิงคุณภาพจะทำให้ได้ผลวิจัยที่ให้สารสนเทศกลุ่มลึกมากขึ้น

ผลการวิจัย

1. ระดับความรู้คุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 วิเคราะห์ตารางไขว้กับประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์บริหาร วุฒิการศึกษาสูงสุด ระดับการบริหารในสถานศึกษาของผู้บริหารผู้ให้ข้อมูล

ตารางที่ 1 ระดับความรู้คุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารผู้ให้ข้อมูล ประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์บริหาร วุฒิการศึกษาสูงสุด ระดับการบริหารในสถานศึกษา (N = 454)

ตัวแปร	ผู้อำนวยการ		รองผู้อำนวยการ		หัวหน้ากลุ่มสาระ		หัวหน้างาน	
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ
ประสบการณ์ทำงาน								
ประสบการณ์ทำงาน 1-5 ปี	0	0.00	0	0.00	24	5.29	28	6.17
ประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี	10	2.20	6	1.32	26	5.73	26	5.73
ประสบการณ์ทำงาน 11-15 ปี	2	0.44	8	1.76	26	5.73	16	3.52
ประสบการณ์ทำงาน 16-20 ปี	10	2.20	8	1.76	40	8.81	10	2.20
ประสบการณ์ทำงาน >20 ปี	38	8.37	22	4.85	116	25.55	38	8.37
รวม	60	13.22	44	9.69	232	51.10	118	25.99

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ผู้อำนวยกา		รองผู้อำนวยกา		หัวหน้ากลุ่มสาระ		หัวหน้างาน											
	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ	ความถี่	ร้อยละ										
ประสพการณ้การบริหาร																		
ไม่มีประสพการณ้การบริหาร	0	0.00	0	0.00	2	0.44	25	5.51										
ประสพการณ้การบริหาร 0-5 ปี	16	3.52	30	6.61	112	24.67	63	13.88										
ประสพการณ้การบริหาร 6-10 ปี	18	3.96	2	0.44	70	15.42	24	5.29										
ประสพการณ้การบริหาร 11-15 ปี	12	2.64	10	2.20	38	8.37	2	0.44										
ประสพการณ้การบริหาร 16-20 ปี	10	2.20	2	0.44	8	1.76	2	0.44										
ประสพการณ้การบริหาร >20 ปี	4	0.88	0	0.00	2	0.44	2	0.44										
รวม	60	13.22	44	9.69	232	51.10	118	25.99										
วุฒิการศึกษาสูงสุด																		
ปริญญาตรี	4	0.88	6	1.32	147	32.38	76	16.74										
ปริญญาโท	46	10.13	36	7.93	81	17.84	40	8.81										
ปริญญาเอก	10	2.20	2	0.44	4	0.88	2	0.44										
รวม	60	13.22	44	9.69	232	51.10	118	25.99										
ตัวแปร	ประสพการณ้การทำงาน					ประสพการณ้การบริหาร					วุฒิการศึกษาสูงสุด			ระดับการบริหาร				
	1	6	11	16	>	ไม่มี	1	6	11	16	>	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	ผู้อำนวยกา	รองผู้อำนวยกา	หัวหน้ากลุ่มสาระ	หัวหน้างาน
ระดับความรู้	3.04	3.24	3.31	3.56	3.49	3.15	3.33	3.51	3.42	3.36	4.00	3.30	3.44	3.89	3.70	3.45	3.32	3.34
ความรู้คุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (ผลรวม)												X			SD.			
												3.39			.703			

จากตารางที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า

- 1.1 ผลการวิเคราะห์ตารางไขว้ระหว่างประสพการณ้การทำงาน กับระดับการบริหาร พบว่าผู้บริหารผู้ให้ข้อมูลในทุกระดับมีแนวโน้มของระดับการบริหารงานในสถานศึกษาแปรตามประสพการณ้การทำงาน ยกเว้นกลุ่มหัวหน้างาน และพบว่าผู้บริหารที่มีประสพการณ้การทำงาน>20 ปี มีสัดส่วนสูงที่สุดในแต่ละกลุ่ม
- 1.2 ผลการวิเคราะห์ตารางไขว้ระหว่างประสพการณ้บริหารกับระดับการบริหารการศึกษา พบว่าผู้บริหารที่เป็นรองผู้อำนวยกา หัวหน้ากลุ่มสาระและหัวหน้างาน ผู้ให้ข้อมูลดำรงตำแหน่งงานผู้บริหารในกลุ่มด้วยประสพการณ้การบริหาร 0- 5 ปีในสัดส่วนสูงที่สุด ส่วนผู้อำนวยกาดำรงตำแหน่งงานผู้บริหารในกลุ่มด้วยประสพการณ้การบริหาร 6-10 ปีในสัดส่วนสูงที่สุด
- 1.3 ผลการวิเคราะห์ตารางไขว้ระหว่างวุฒิการศึกษาสูงสุดกับระดับการบริหารการศึกษา พบว่าผู้บริหารในกลุ่มผู้อำนวยกาและรองผู้อำนวยกาเป็นผู้มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาโทสัดส่วนสูงที่สุด ส่วนกลุ่มหัวหน้ากลุ่มสาระและหัวหน้างานเป็นผู้มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรีสัดส่วนสูงที่สุด
- 1.4 ผลการวิเคราะห์ตารางไขว้ระหว่างความรู้ด้านคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กับประสพการณ้การทำงาน พบว่าผู้บริหารส่วนมากมีระดับความรู้ระดับปานกลาง-ค่อนข้างมาก และระดับความรู้มี

แนวโน้มแปรตามประสบการณ์การทำงาน โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 16-20 ปีมีระดับความรู้สูงสุด

ผลวิเคราะห์ตารางไขว้ระหว่างความรู้ด้านคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กับประสบการณ์บริหาร พบว่าผู้บริหารส่วนมากมีระดับความรู้ในระดับปานกลาง-ค่อนข้างมาก และระดับความรู้มีแนวโน้มแปรตามประสบการณ์การบริหาร โดยผู้บริหารที่มีประสบการณ์บริหาร > 20 ปีมีระดับความรู้สูงสุด

ผลวิเคราะห์ตารางไขว้ระหว่างความรู้ด้านคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กับวุฒิการศึกษา พบว่าผู้บริหารส่วนมากมีระดับความรู้ระดับปานกลาง-ค่อนข้างมาก และผู้บริหารมีระดับความรู้แปรตามวุฒิการศึกษา โดยผู้บริหารวุฒิกการศึกษาปริญญาเอกมีระดับความรู้สูงสุด

ผลวิเคราะห์ตารางไขว้ระหว่างความรู้ด้านคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กับระดับบริหารการศึกษา พบว่าผู้บริหารส่วนมากมีระดับความรู้ระดับปานกลาง-ค่อนข้างมาก และมีระดับความรู้แปรตามระดับการบริหาร โดยผู้อำนวยการมีระดับความรู้สูงสุด

เมื่อพิจารณาผลวิเคราะห์โดยภาพรวม พบว่า ผู้บริหารในสถานศึกษามีความรู้ในเรื่องคุณลักษณะ ทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในระดับปานกลาง

2. ขอบข่าย สัดส่วนและสภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา

2.1 ผลการวิเคราะห์ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา

ตารางที่ 2 ความถี่ขอบข่ายงานในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาของผู้บริหารผู้ให้ข้อมูล (N = 454)

ขอบข่ายงานในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา (งานย่อยในขอบเขตงานด้านวิชาการ)	ความถี่	สัดส่วนที่ระบุว่าเป็นงาน ในขอบข่ายการ บริหารงานวิชาการ	ลำดับ
งานจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	446	98.24	1
งานจัดและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน	420	92.51	2
งานสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้	418	92.07	3
งานนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ คุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษา	414	91.19	4
งานวัดประเมินผลและการเทียบโอน	410	90.31	5
งานวิจัยเพื่อการเรียนการสอน	408	89.87	6
งานส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ	392	86.34	7
งานการจัดและพัฒนาทรัพยากรแหล่งเรียนรู้	384	84.58	8
งานจิตวิทยาและการแนะแนวการศึกษา	358	78.85	9
งานศูนย์ผลิตเอกสารทางวิชาการ	260	57.27	10
งานบริการทางวิชาการแก่หน่วยงานภายนอก	258	56.83	11
งานที่ผู้บริหารระบุเพิ่มเติมว่าเป็นงานในขอบข่ายการบริหารงานวิชาที่สถานศึกษาดำเนินการ			
1) งานบริการชุมชน 2) งานนโยบายและแผน 3) งานจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ			
4) งานเทคโนโลยีและสารสนเทศ 5) งานศูนย์ภาษา 6) งานพัฒนากีฬา			

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าขอบข่ายการบริหารงานวิชาการด้านงานจัดพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีความถี่สูงสุด ตามด้วยงานจัดพัฒนากระบวนการเรียนการสอน งานสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ งานนิเทศ ติดตาม

ในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิเคราะห์เชิงปริมาณผลงานเชิงคุณภาพ

ตรวจสอบ คุณภาพมาตรฐานการจัดการศึกษา งานวัดประเมินผลและการเทียบโอน งานวิจัยเพื่อการเรียนการสอน งานสนับสนุนนักเรียนให้พัฒนาเต็มศักยภาพ งานจัดพัฒนาทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ งานจิตวิทยาและแนวทางการศึกษา ส่วนงานศูนย์ผลิตเอกสารทางวิชาการและงานบริการทางวิชาการแก่หน่วยงานภายนอก เป็นงานที่อยู่ในขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการในระดับปานกลางนอกจากนี้ ผู้บริหารยังระบุงานในขอบข่ายบริหารวิชาการเพิ่มเติม คือ 1) งานบริการชุมชน 2) งานนโยบาย-แผน 3) งานจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษ 4) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 5) งานศูนย์ภาษา 6) งานพัฒนากีฬา

2.2 ผลการวิเคราะห์สัดส่วนการบริหารงานวิชาการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

ตารางที่ 3 สัดส่วนการบริหารงานวิชาการเมื่อเทียบกับงานบริหารการศึกษาอื่นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ของผู้บริหารผู้ให้ข้อมูล

การบริหารการศึกษา	สัดส่วนของการบริหาร (ร้อยละ)	SD.
วิชาการ	44.45	15.031
งบประมาณ	21.10	8.367
บุคคล	17.80	7.523
บริหารทั่วไป	16.48	7.014

จากตารางที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าให้สัดส่วนการบริหารงานวิชาการในสัดส่วนที่สูงที่สุด (ร้อยละ 44.45) รองลงมา คือการบริหารงานงบประมาณ (ร้อยละ 21.10) การบริหารงานบุคคล (ร้อยละ 17.80) และการบริหารทั่วไป (ร้อยละ 16.48) ตามลำดับ

2.3 ผลการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา

ตารางที่ 4 ระดับการดำเนินการในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาของผู้บริหารการศึกษาผู้ให้ข้อมูล (N = 454)

สภาพระดับการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา	\bar{X}	SD.	ระดับ	ลำดับ
งานส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ	4.17	.698	มาก	1
งานจัดและพัฒนากระบวนการเรียนการสอน	4.11	.710	มาก	2
งานจัดและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.08	.726	มาก	3
งานนิเทศ-ติดตาม-ตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษา	3.99	.706	ค่อนข้างมาก	4
งานวัดประเมินผลและการเทียบโอน	3.90	.771	ค่อนข้างมาก	5
งานการจัดและพัฒนาทรัพยากรแหล่งเรียนรู้	3.89	.756	ค่อนข้างมาก	6
งานสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้	3.85	.779	ค่อนข้างมาก	7
งานวิจัยเพื่อการเรียนการสอน	3.74	.792	ค่อนข้างมาก	8
งานจิตวิทยาและการแนะแนวการศึกษา	3.65	1.054	ค่อนข้างมาก	9
งานศูนย์ผลิตเอกสารทางวิชาการ	3.30	1.135	ปานกลาง	10
งานบริการทางวิชาการแก่หน่วยงานภายนอก	3.29	1.101	ปานกลาง	11

จากตารางที่ 4 ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าสถานศึกษามีระดับการบริหารในงานวิชาการแต่ละงานย่อยในระดับปานกลางถึงมาก โดยมี 3 งานที่มีระดับการบริหารงานในระดับมาก ภาระงานที่มีระดับการบริหารมากที่สุดคืองานสนับสนุนนักเรียนให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ รองลงมาคืองานจัดพัฒนากระบวนการเรียนการสอน และงานจัด

พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มี 6 งานที่มีระดับการบริหารค่อนข้างมาก คือ งานนิเทศ-ติดตาม-ตรวจสอบคุณภาพ
 มาตรฐานการศึกษา งานวัดประเมินผล-เทียบโอน งานจัดพัฒนาทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ งานเลื่อนวัตรกรรมการ
 เรียนรู้ งานวิจัยการเรียนการสอน และงานจิตวิทยาแนะแนวการศึกษา ที่เหลืออีก 2 งานมีระดับการบริหารปาน
 กลาง คือ งานศูนย์ผลิตเอกสาร และงานบริการวิชาการแก่หน่วยงานภายนอก

2.4 ระดับการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

ตารางที่ 5 ระดับการบริหารงานวิชาการที่เสริมสร้างคุณลักษณะทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารผู้ให้
 ข้อมูล (N = 454)

ข้อ	การดำเนินการเกี่ยวกับบริหารงานวิชาการ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	\bar{x}	SD.	ลำดับใน กลุ่ม	ลำดับ รวม
คุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21					
1	ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงาน (เรียน) ร่วมกันอย่างร่วมมือ	4.15	.658	1	3
2	ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์	4.07	.712	2	7
3	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นนักแก้ปัญหา	3.96	.683	3	13
4	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้คิดอย่างวิเคราะห์และมีวิจารณญาณ	3.95	.756	4	14
5	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นนักสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ	3.94	.681	5	15
6	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นนักนวัตกรรม	3.64	.809	6	20
ทักษะ 3R x 7C					
7	ส่งเสริมการอ่าน การศึกษาค้นคว้า (Reading)	4.19	.689	1	1
8	ส่งเสริมทักษะคอมพิวเตอร์เพื่องานข้อมูลสารสนเทศ (Computing & ICT literacy)	4.16	.725	2	2
9	ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดเวลา (learning skill)	4.14	.699	3	4
10	จัดการเรียนรู้และกิจกรรมส่งเสริมภาวะผู้นำแก่ผู้เรียน (Leadership)	4.11	.678	4	5
11	จัดกิจกรรมที่เกิดการประสานร่วมมือ การทำงานเป็นทีมระหว่างผู้เรียน (Collaboration)	4.10	.680	5	6
12	ส่งเสริมผู้เรียนด้านการสื่อสาร ให้รู้เท่าทันสื่อและข้อมูล (Media- Information literacy)	4.07	.661	6	7
13	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการแก้ปัญหา (problem solving) ด้วยตนเอง	4.07	.721	6	7
14	ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีการเขียนได้พัฒนาทักษะด้านการเรียบเรียงความรู้ (*Riting)	4.04	.709	7	8
15	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดสรรค์สร้าง คิดค้นเชิงนวัตกรรม (Creativity & Innovation)	4.02	.712	8	9
16	ส่งเสริมให้มีทักษะด้านอาชีพและชีวิต (เลี้ยงตัวเองและอยู่รอด) (Career& Life skill)	3.99	.760	9	11
17	ส่งเสริมการเรียนรู้บนวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Cross-cultural understanding)	3.98	.792	10	12
18	ส่งเสริมให้คิดคำนวณ วิเคราะห์ตัวเลข เสริมทักษะเชิงคณิตศาสตร์ (*Rithmetics)	3.88	.715	11	17
19	สนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะสื่อสาร (Communication)	3.87	.786	12	18
20	ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์ (Critical thinking)	3.82	.737	13	19
การสร้างและประมวลความรู้ด้วยหลัก 3S					
21	ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตัวเอง (Self Learning Skill)	4.01	.716	1	10
22	ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการสร้างแรงบันดาลใจด้วยตนเอง (Self Motivation)	3.96	.720	2	13
23	สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดทักษะการกำกับตนเอง (Self Regulation)	3.93	.706	3	16

ผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากตารางที่ 5 พบว่า คุณลักษณะและทักษะ 12 ด้านที่ได้รับการบริหารจัดการเสริมสร้างระดับมาก ($\bar{x} \geq 4.00$) โดยการบริหารงานวิชาการที่ระบุว่าระดับสูงที่สุด คือ ส่งเสริมการอ่านศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง รองลงมาคือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสารสนเทศ ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงาน (เรียน) ร่วมกัน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดเวลา ส่งเสริมภาวะผู้นำแก่ผู้เรียน จัดกิจกรรมที่เกิดการประสานร่วมมือ การทำงานเป็นทีม ระหว่างผู้เรียน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ส่งเสริมทักษะการแก้ปัญหาด้วยตนเอง และส่งเสริมด้านการสื่อสาร ให้รู้เท่าทันสื่อและข้อมูล ส่งเสริมการเขียนพัฒนาทักษะเรียงเรียงความรู้ ส่งเสริมให้เกิดสรรค์สร้างนวัตกรรม ส่งเสริมให้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ตามลำดับ ส่วนงานที่เหลือมีระดับการบริหารเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะในระดับค่อนข้างมาก

เมื่อพิจารณาเฉพาะในกลุ่มคุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 พบว่า ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าการบริหารงานวิชาการที่เสริมสร้างต่อคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสามอันดับแรกคือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงาน (เรียน) ร่วมกันอย่างร่วมมือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นนักแก้ปัญหาตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเฉพาะในกลุ่มทักษะ 3R x 7C พบว่า ผู้ให้ข้อมูลระบุว่าการบริหารงานวิชาการที่เสริมสร้างต่อคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในสามอันดับแรกคือ ส่งเสริมการอ่าน การศึกษาค้นคว้า ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่องานข้อมูลสารสนเทศ และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ตลอดเวลาตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเฉพาะในกลุ่มการสร้างและประมวลความรู้ด้วยหลัก 3S (ทักษะการเรียนรู้) พบว่าค่าเฉลี่ยของระดับการบริหารงานวิชาการที่เสริมสร้างเรียงตามอันดับคือ ส่งเสริมให้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ส่งเสริมให้สร้างแรงบันดาลใจและสนับสนุนให้เกิดการกำกับตนเองตามลำดับ

3. รูปแบบการบริหารสถานศึกษา รูปแบบการบริหารงานวิชาการและการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เมื่อวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์รายบุคคลและการสัมภาษณ์เชิงลึก ขยายผลจากการวิจัยเชิงปริมาณของผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิ การให้ความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์และเสนอแนะจำแนกเป็น 3 ด้านใหญ่เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ได้ดังนี้

3.1 รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะเชิงวิเคราะห์ว่ามีความสอดคล้องกับการเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีดังนี้

3.1.1 การบริหารใช้อำนาจที่ได้รับการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถตัดสินใจและบริหารจัดการได้เต็มที่ มีอิสระในการตัดสินใจปรับเปลี่ยนพัฒนางานได้อย่างคล่องตัวและเท่าทันความเปลี่ยนแปลง รูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management:

SBM) ผสมผสานกับแนวทางการเป็นนิติบุคคลหรือโรงเรียนมหาชน (Public School) เป็นรูปแบบที่พิจารณาว่ามีความสอดคล้อง แต่ผู้บริหารประเทศจะต้องผลักดันและให้อำนาจจากระดับกระทรวงระดับโรงเรียนที่เป็นผลรูปธรรมจริงจังกงบนมาตรฐานผู้รับผิดชอบ ธรรมชาติพร้อมตรวจสอบและโปร่งใส (Accountability and Transparency) เน้นความมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย

3.1.2 ระบบบริหารบุคลากรเน้นการทำงานเป็นทีมในรูปแบบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างาน ตัวแทนท้องถิ่น ตัวแทนหน่วยงานรัฐและเอกชน ผู้เชี่ยวชาญ ที่ปรึกษาที่เหมาะสมร่วมกันตัดสินใจอย่างเป็นระบบ

3.1.3 การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์และการหลอมรวมยุทธศาสตร์สำคัญที่เชื่อมโยงนโยบายระดับชาติ ระดับหน่วยงานต้นสังกัดสู่ระดับสถานศึกษา เช่น การเน้นหลอมรวมการปฏิรูปการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษาและการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เป็นต้น

3.1.4 การพัฒนาระบบสารสนเทศและการติดต่อสื่อสารที่มีศักยภาพในการบริหารจัดการในสถานศึกษา การบริหารวิชาการ การจัดการเรียนรู้ การประสานงานเครือข่าย

3.2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

รูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่าเป็นการบริหารวิชาการที่อิงแนวคิด ลักษณะ แนวทาง จัดโครงสร้างองค์ประกอบที่คำนึงถึง (1) การบริหารวิชาการเน้นผลสัมฤทธิ์ผู้เรียน (Achievement-focused) (2) การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-centered) (3) สอดคล้องกับศักยภาพผู้เรียน (4) เน้นปฏิบัติ (Practice-based) (5) การจัดกิจกรรมสร้างการเรียนรู้ (Activity-based) (6) เน้นฝึกทักษะการคิด (Thinking Skill Development) (7) แสวงหาความรู้และเรียนรู้ร่วมกัน (Self Inquiry and Collaborative Learning) (8) สนองความต้องการของผู้เรียนและเชื่อมโยงชุมชนท้องถิ่น (9) เตรียมความพร้อมสู่การเปลี่ยนแปลงสำคัญ คือ เตรียมความพร้อมสู่อาเซียนและมุ่งสากลบนความเป็นไทย (Internationally on Thai Culture) (10) คุณภาพครูมืออาชีพ (Professional Teachers) (11) ตอบการปฏิรูปการศึกษาที่จำเป็น (12) การจัดการแบบมีส่วนร่วม (Participative Management Model) (13) มุ่งเป้าพัฒนาคุณลักษณะทักษะพึงประสงค์ศตวรรษที่ 21 (14) การนิเทศการสอนภายในที่มีคุณภาพ (15) การบริหารด้วยภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive Leadership) (16) การพัฒนาห้องเรียนแห่งศตวรรษที่ 21 และสภาพแวดล้อมเอื้อการเรียนรู้ (17) การบริหารทรัพยากรประสิทธิภาพ (18) การศึกษาแบบพัฒนารอบหรือองค์รวม (Holistic Development) (19) การประเมินพัฒนาการผู้เรียนคู่กระบวนการเรียนรู้ (20) เครือข่ายชุมชนวิชาชีพครูเพื่อการเรียนการสอน (Professional Learning Community) (21) การปรับปรุงหลักสูตร (22) การจัดรายวิชาเสริมเพิ่มแบบรายบุคคล (Individual Study) มุ่งพัฒนาทักษะเฉพาะ

3.3 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับการเสริมสร้างคุณลักษณะทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพพบว่ามีลักษณะดังนี้ (1) การเรียนการสอนแบบบูรณาการสาระและคุณธรรม (Integrated Curriculum and Moral-aimed) (2) การเรียนการสอนแบบโครงการ

(Project-based Learning) (3) สะเต็มศึกษา (STEM Education) บูรณาการสาระและการใช้เชิงวิศวกรรม (engineering) (4) การเรียนรู้จากปัญหา (Problem-based Learning: PBL) (5) การเรียนแบบร่วมมือ (Collaborative Learning) (6) การเรียนรู้แบบฝึกปฏิบัติ (Lab or Practice-based) (7) การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ (Experiencing Learning) (8) เน้นการสร้างผลงานและนวัตกรรม (Innovation-based Learning) (9) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี สื่อสารสนเทศ (ICT-based Learning) (10) การสร้างความรู้และเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Inquiry and Construction) (11) การจัดการเรียนรู้แบบตกผลึกความคิด (Crystal-based Learning) (12) การเรียนการสอนแบบสาธิต (Demonstration Teaching) (13) การฝึกคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) (14) กระบวนการ GPAS 5 ขั้นตอน คือ Gathering, Processing, Applying, Self-regulating and Public Mind

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยแบบผสมวิธีเพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการและวิเคราะห์รูปแบบเพื่อเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 ในครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญและข้อค้นพบ สามารถนำมาอภิปรายตามผลการวิจัยได้เป็นลำดับ ดังนี้

1) ผลวิจัยพบว่าผู้บริหารในสถานศึกษามีความรู้ด้านคุณลักษณะทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ระดับปานกลางแสดงให้เห็นว่าแม้จะผ่านเข้าศตวรรษที่ 21 (ค.ศ.2000) มากกว่า 15 ปีแล้วแต่ความรู้ความเข้าใจด้านนี้ของผู้บริหารระดับสถานศึกษายังต้องได้รับการเพิ่มพูน เพราะเป็นเรื่องใหม่ และต้องการการพัฒนาองค์ความรู้ เครื่องมือ ระบบการบริหารจัดการ และการวิจัยอีกมาก โดยเฉพาะในแง่การวิเคราะห์ “คุณลักษณะ” และ “ทักษะ” อนาคตของผู้เรียนไทย จากการสืบค้นเอกสารวรรณกรรมในประเทศไทย แม้พบว่ามีการศึกษาวิจัยมากขึ้นเรื่อยๆ เช่น จุฬามาศ จันท์ศรีสุต และพงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์ (2556) อธิบายเกี่ยวกับจัดการเรียนรู้ด้านการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรคณิตศาสตร์เพื่อก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 การศึกษาวิจัยคู่มือสำหรับศตวรรษที่ 21 (toolkit for 21st century) โดยสำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน (2557) การนำเสนอนวัตกรรมในลักษณะโมเดลหรือรูปแบบการพัฒนาการบริหารวิชาการของโรงเรียนอนุบาลตากของปิยนันท์ ใจแก้ว (2558) แต่ยังไม่ครอบคลุมและพอเพียง ดังนั้นควรมุ่งการพัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะและทักษะ ในภาคปฏิบัติ และนำไปใช้ให้แกผู้บริหารและครูในสถานศึกษา

2) ผลวิจัยที่พบว่า สัดส่วนผู้บริหารในสถานศึกษาเห็นว่างานจัดพัฒนาหลักสูตรเป็นงานย่อยในขอบข่ายการบริหารวิชาการในลำดับที่ 1 (ตารางที่ 2) แต่ระบุว่าดำเนินการในการบริหารงานวิชาการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพในระดับมากที่สุด (ตารางที่ 3) แสดงถึงการให้ความสำคัญกับสนับสนุนตามศักยภาพผู้เรียนมากกว่าการให้ความสำคัญเพียงเนื้อหาสาระ (หลักสูตร) และกระบวนการ (การเรียนการสอน) นับว่าสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการปฏิรูประบบการศึกษาขั้นพื้นฐานในรายงานการวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทยที่ว่า “...องค์ประกอบหลายส่วนในหลักสูตรยังไม่ได้รับการออกแบบให้ส่งเสริมการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21... ไม่ประยุกต์ใช้วิธีการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะมากกว่าเนื้อหา” (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2557, น.14) และแนวทางการพัฒนาศักยภาพคนไทย: หนทางสู่

สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ต้องเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและเข้าใจการพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อยกระดับศักยภาพคนซึ่งเชื่อมสู่ศักยภาพการแข่งขันของชาติ และสอดคล้องกับเป้าหมายหลักและยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ แผนงานบูรณาการการพัฒนาศักยภาพคนตามช่วงวัย ปีงบประมาณ 2561 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) การค้นหาศักยภาพ การสังเกต การให้ความสำคัญกับการส่งเสริมผู้เรียนอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับศักยภาพเป็นเรื่องสำคัญเพราะการพัฒนาผู้เรียนมิใช่เพียงการสอนและมืองค์ความรู้ รายละเอียด ศิลปะการดูแล เทคนิคการปฏิบัติที่น่าสนใจที่ผู้บริหารต้องคำนึงถึง ครูผู้สอนต้องมีความรู้และทักษะสำหรับครูในศตวรรษที่ 21 จากประสบการณ์วิจัยที่ผู้วิจัยได้รับทุนวิจัยและดำเนินงานวิจัยร่วมกับนักวิจัยมหาวิทยาลัยเวียนนาในโครงการ “การศึกษาโครงสร้างทางจิตของเด็กปฐมวัยในวัฒนธรรมยุโรปและเอเชียโดยใช้โมเดลทาวิสตอค” (Research Unit “Psychoanalysis and Education” (Department of Education), University of Vienna, Austria) ซึ่งมีกิจกรรมวิจัยร่วมกันของทีมนักวิจัยด้วยการสังเกตเด็ก (child observation) ทั้งในประเทศไทยและออสเตรีย ได้เห็นถึงมิติการช่างสังเกตของครู หรือผู้ให้การดูแลเด็ก (care givers) การคำนึงถึงอิทธิพลกิจกรรมในชีวิตประจำวันและกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนถึงการใช้หลักธรรมชาติ หลักจิตวิทยาประกอบการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนที่เหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัว เปลี่ยนแปลง ปรับปรุง นำตนเองสู่ความสำเร็จได้มาก (Datler, Datler, Phetmalaiikul, and Srisawat, (2015, pp.99-105) ควรที่ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงจะได้กำหนดนโยบายเพิ่มการพัฒนาความรู้และทักษะผู้บริหารและครูในด้านนี้อย่างจริงจังต่อเนื่อง

3) การศึกษาวิจัยครั้งนี้ที่จัดระเบียบการศึกษาเชิงซ้อนในหัวข้อของการวิเคราะห์รูปแบบการบริหารสถานศึกษา การบริหารวิชาการและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 รวมไว้ด้วยกันและต่อเนื่องกัน เป็นวิธีวิทยาการที่ให้สารสนเทศมีมิติของลำดับลุ่มลึกและสัมพันธ์กัน คือ การบริหารสถานศึกษาต้องสัมพันธ์กับการบริหารวิชาการแล้วเชื่อมโยงสู่การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการบริหารการศึกษา ซึ่งผลวิเคราะห์รูปแบบการบริหารของระดับสถานศึกษามีความสอดคล้องกับข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อการปฏิรูประบบการศึกษาขั้นพื้นฐานในรายงานการวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย และบางส่วนของผลวิจัยของออคม อังพวง (2550) ที่ได้เสนอแนวทางสร้างประสิทธิผลโรงเรียนในข้อ (1) เน้นการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (2) นำหลักธรรมาภิบาลใช้ในการบริหารอย่างเป็นรูปธรรม (3) ผู้บริหารและครูมีอาชีพ (6) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนโดยผู้เรียนเป็นสำคัญ (7) มีระบบการนิเทศติดตามและให้คำปรึกษาด้านการสอนแก่ครูอย่างใกล้ชิด (9) จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ (11) สร้างเสริมความรู้สึกรักความเป็นเจ้าขององค์กรร่วมกัน (19) และ (20) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน (21) ส่งเสริมชุมชนวิชาการในโรงเรียน

ในขณะที่การบริหารสถานศึกษาต้องมุ่งให้มีการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง บริหารแบบเน้นโรงเรียนเป็นฐาน ด้วยผู้บริหารครูมืออาชีพ หัวใจสำคัญอีกประการหนึ่งของผลวิจัยคือรูปแบบการบริหารสถานศึกษาและรูปแบบบริหารวิชาการที่ต้องสอดคล้องและสืบเนื่องกันคือการบริหารด้วยรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม (Participative Management Model) ที่ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมสร้างคุณภาพทางวิชาการเพื่อตอบสนองต่อการ

พัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 รูปแบบการบริหารวิชาการยังควรมุ่งแนวคิดการศึกษาและการพัฒนาแบบองค์รวม (Holistic Development) ซึ่งมีหลักการคำนึงถึงเป้าหมายพัฒนาหลายๆ ด้านพร้อมกัน ไม่แยกส่วน เชื่อมโยงความรู้-ทักษะ-คุณลักษณะ-ความดี-จิตใจ-จิตสำนึก ส่วนตัว-ส่วนรวม การค้นพบเป้าหมายชีวิต (Ron Miller, 2000) ละครบวนทัศน์การศึกษาแบบเก่าที่พัฒนาผู้เรียนแบบแยกส่วนและเน้นประโยชน์เฉพาะตนไปสู่ผลลัพธ์การพัฒนาผู้เรียนจากภายในจิตใจและเห็นประโยชน์ส่วนรวม การสัมพันธ์กับสังคมและโลก (Griffith, 2001, และ Nava, 2000) ไม่ใช่เพียงพัฒนาผู้เรียนเพื่อแข่งขันแต่เป็นการศึกษาที่ลึกซึ้งถึงจิตวิญญาณและคุณงามความดี

อย่างไรก็ตามในแง่การพัฒนางานวิชาการ (ระดับการจัดการเรียนรู้) ให้มีคุณภาพและเท่าทันต่อการสร้างคุณลักษณะทักษะผู้เรียนแห่งอนาคตยังต้องการการศึกษาวิจัยให้เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การวิเคราะห์เพื่อระบุคุณลักษณะและทักษะที่พึงประสงค์ในอนาคตของผู้เรียน ไทยจำเป็นต้องดำเนินแบบคู่ขนานทั้งการแสวงหาแนวคิดทฤษฎีและกรณีศึกษาจากตะวันตก ควบคู่กับการวิเคราะห์จากบริบทประเทศไทยดังที่ทิสนา แจมมณี (2555) ได้เสนอไว้ว่าการระบุคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กในแต่ละช่วงชั้นต้องพิจารณาพร้อมกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารการศึกษาระดับสูงควรกำหนดแนวทางและกิจกรรมเพิ่มพูนความรู้เรื่องการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ความรู้ด้านคุณลักษณะและทักษะที่สอดคล้องกับการทำงานในอนาคตแก่ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระและหัวหน้างานซึ่งจากผลวิจัยพบว่ามีอยู่ในระดับปานกลางเพื่อให้ผู้บริหารระดับสถานศึกษาและในสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจเพิ่มพูนขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการด้านวิชาการ การเลือกใช้รูปแบบและวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการเสริมสร้างทักษะผู้เรียนที่พึงประสงค์ในอนาคต

2. การส่งเสริมให้ผู้บริหารในสถานศึกษาและครูผู้สอนเพิ่มพูนวุฒิการศึกษาสอดคล้องกับผลวิจัยที่ระดับของความรู้ด้านคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนและการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แปรตามระดับวุฒิการศึกษา

3. การพัฒนาความรู้ผู้ให้บริหารในสถานศึกษาสามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การบริหารและวุฒิการศึกษา โดยจัดลำดับความสำคัญหรือลำดับความต้องการจำเป็นจากประสบการณ์การทำงาน ประสบการณ์การบริหารและวุฒิการศึกษา และอาจพิจารณาความเข้มข้นของสาระ วิธีการให้สอดคล้องกับประสบการณ์ทำงาน ระดับบริหารและวุฒิการศึกษาด้วย

4. ระดับการดำเนินการในการบริหารงานวิชาการที่พบว่ามีมากที่สุดคือส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนให้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ งานจัดการและพัฒนาการเรียนการสอน และ งานจัดการและพัฒนาหลักสูตรนับเป็นหัวใจของการดำเนินงานด้านบริหารวิชาการที่ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระ ครูผู้สอนใช้เป็นแนวทางได้ และการให้ความสำคัญอันดับแรกกับสนับสนุนตามศักยภาพผู้เรียนมากกว่าการให้ความสำคัญเพียงเนื้อหาสาระ (หลักสูตร) และกระบวนการ (การเรียนการสอน) นับเป็นแนวโน้มที่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะผู้เรียน

5. ผลวิเคราะห์ระดับการบริหารงานวิชาการเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะและทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 แม้จะพบว่ามี 12 ด้านที่ได้รับการบริหารจัดการเสริมสร้างในระดับมาก แต่ยังมีอีกหลายคุณลักษณะและทักษะที่มีระดับการบริหารจัดการในระดับต่ำลงมา โดยเฉพาะด้านส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นนักนวัตกรรมที่แม้จะมีส่งเสริมให้

ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ในระดับมากแต่การขับเคลื่อนสู่การเป็นนักนวัตกรรมยังต้องการการดำเนินการเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ควรมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเชิงวิพากษ์วิจารณ์ สนับสนุนให้ผู้เรียนมีทักษะสื่อสารและทักษะการคำนวณวิเคราะห์ตัวเลขและคณิตศาสตร์ (หนึ่งใน 3 R) ที่ต้องการการเสริมสร้างเพิ่มขึ้น

6. จากผลวิจัย สามารถเชื่อมโยงเสนอแนะเชิงนโยบายที่สำคัญได้ดังต่อไปนี้

1) ผู้บริหารระดับสูงและระดับนโยบายของการศึกษาควรกำหนดนโยบายกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาอย่างเป็นระบบและส่งเสริมให้มีการพัฒนาการบริหารสถานศึกษามีลักษณะรองรับการเสริมสร้างคุณลักษณะทักษะสำหรับอนาคตในศตวรรษที่ 21 ตั้งแต่การมอบอำนาจในการบริหารด้านต่างๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแก่สถานศึกษา ให้อำนาจสถานศึกษาในการเลือกรูปแบบการบริหารที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา ส่งเสริมผู้บริหารให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างอิสระด้วยธรรมาภิบาล การบริหารสถานศึกษาอย่างโปร่งใส การบริหารในรูปคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีตัวแทนที่มีผลเชิงรูปธรรม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การส่งเสริมให้มีระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการและสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา

2) ผู้บริหารระดับสูง ระดับนโยบาย และระดับกระทรวงควรกำหนดนโยบายส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาระบบบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพรองรับการเสริมสร้างคุณลักษณะทักษะสำหรับอนาคตในศตวรรษที่ 21 ตั้งแต่การจัดการและพัฒนาหลักสูตร การบริหารระบบการจัดการเรียนการสอน การบริหารทรัพยากรสื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ งานนิเทศและพัฒนาคุณภาพการศึกษา งานวัดประเมินผล การพัฒนาครูผู้สอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมศักยภาพผู้เรียน และการวิจัยพัฒนาการเรียนการสอน เป็นต้น

3) ผู้บริหารระดับสูง ระดับนโยบาย และระดับกระทรวงควรกำหนดนโยบายการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาตั้งแต่การพัฒนาด้านความรู้ การพัฒนาทักษะการบริหารสถานศึกษา ทักษะการบริหารงานวิชาการที่มีความทันสมัยและมีศักยภาพในการพัฒนาคุณลักษณะทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

4) ผู้บริหารระดับสูง ระดับนโยบาย และระดับกระทรวงควรกำหนดนโยบายการพัฒนาครูผู้สอนและหัวหน้ากลุ่มสาระในสถานศึกษาในด้านความรู้ ด้านทักษะการบริหารจัดการ ทักษะการจัดการเรียนรู้ให้มีศักยภาพในการบริหารและพัฒนาคุณลักษณะทักษะผู้เรียน ตลอดจนส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนอย่างได้ผลและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรดำเนินการวิจัยเพิ่มเติมในการวิเคราะห์ลำดับความสำคัญของงานย่อยในขอบข่ายการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาว่างานย่อยใดที่มีความสำคัญและจำเป็นมากขึ้นในการเสริมสร้างคุณลักษณะทักษะอนาคตแก่ผู้เรียนในยุคปัจจุบันและอนาคต

2. ควรมีการวิจัยที่ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบ ลักษณะ แนวทาง วิธีการ รายละเอียดหลักของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพที่สอดคล้องและมีประสิทธิภาพตอบสนองการเสริมสร้างคุณลักษณะทักษะที่พึงประสงค์สำหรับอนาคต

3. ควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบบริหารงานวิชาการ รูปแบบการจัดการเรียนรู้และการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แต่ละรูปแบบที่พิจารณาว่ามีความเหมาะสมต่อการพัฒนาคุณลักษณะทักษะผู้เรียน เช่น การศึกษาผลของการ

เรียนการสอนรูปแบบต่างๆ ที่มีประสิทธิภาพต่อการเสริมสร้างคุณลักษณะทักษะที่พึงประสงค์ การวิจัยพัฒนา
รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการ
พัฒนาคุณลักษณะทักษะที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21

4. ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อวิเคราะห์ว่าในบริบทสู่สากลบนความเป็นไทย ผู้เรียนไทยในแต่ละระดับ
การศึกษามีคุณลักษณะและทักษะใดเพื่อเป็นฐานการสร้างสรรค์สมรรถนะการแข่งขันในอนาคต และควรมีการ
วิเคราะห์ลำดับความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วนของทักษะสำคัญในอนาคต

5. ควรมีการวิจัยที่หลากหลายเพิ่มเติมในการศึกษา เช่น ใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ (factor
analysis) ของคุณลักษณะและทักษะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนไทยในศตวรรษที่ 21 เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *แผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561*. สืบค้นจาก www.moe.go.th.
- ขวัญใจ สุขยงค์และทองหล่อ วงษ์อินทร์. (2555). *การบริหารวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม้ได้
ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยปทุมธานี, ปทุมธานี.
- ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 .*ราชกิจจานุเบกษา* (12 พฤศจิกายน 2556). เล่ม 130 ตอนพิเศษ
156 ง.
- จุฬามาศ จันท์ศรีสุต และพงษ์ศักดิ์ ศรีจันทร์ (2556). *คุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. สืบค้นจาก
<http://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc>.
- ทศนา เขมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระภาพ เพชรมาลัยกุล. (2560). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการบริหารและจัดการการศึกษา*. ภาควิชาการ
บริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (อัสสัมชัญ).
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2557). *หลักการและทฤษฎีการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร:
บริษัท ตีรณสาร จำกัด.
- นริศนันท์ เศษสุระ. (2552). *รูปแบบการบริหาร โรงเรียนสาธิตปทุมวันของมหาวิทยาลัยราชภัฏ (คุยฉินิพนธ์
บริหารการศึกษา ไม้ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- เบญจวรรณ ถนอมชยธวัช, ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์, วุฒิชัย เนียมเทศ และณัฐวิทย์ พจนตันติ. (2559). *ทักษะแห่ง
ศตวรรษที่ 21: ความท้าทายในการพัฒนานักศึกษา*. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุข
ภาคใต้*, 3(2), 208-222.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ.
- ปียนันท์ ใจแก้ว (2558). *นวัตกรรม 4P TEAM : Pe(7H) MODEL รูปแบบการพัฒนาการบริหารวิชาการ โรงเรียน
อนุบาลตาก*. สืบค้นจาก www.takesa1.go.th.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3)
พ.ศ.2553. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

- พวงรัตน์ เกษรแพทย. (2559). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการการบริหารและการจัดการการศึกษา*. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (อัสสัมชัญ).
- พิมพ์พันธ์ เฉชะคุปต์ และเพยาว์ อินดีสุข. (2558). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิเชียร ขอดจักษ์. (2555). *การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศราษภวร์ธานี เขต 1 (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- วิมล เฉชะ. (2559). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสศูล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, สงขลา.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2557). *การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิด ความรับผิดชอบ. รายงานที่ดิอาร์ไอ ฉบับที่ 103 เดือนพฤษภาคม 2557*.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). *การพัฒนาศักยภาพคนไทย : หนทางสู่ สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้*. สืบค้นจาก http://www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=3152.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2557). *Toolkit for 21st Century*. ค้นคว้าจาก <http://www.edulpru.com/eu/21st/st-009.pdf>.
- อาคม อึ้งพวง. (2550). *ข้อเสนอเพื่อสร้างประสิทธิผลของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (มอดินแดง)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- อาภา บุญช่วย. (2537). *การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- Bellanca, J. & Brandt, R. (2010). *21st Century Skills: Rethinking how students learn*. Bloomington: Solution Tree Press.
- Datler, W., Datler, M., Phetmalaiikul, T. and Srisawat, P. (2015). The Impact of Rules and Routines on Pleasure and Creativity in Nurseries: A Transcultural View of Toddlers' Adjustment to Out-of-Home Day Care. *Proceedings of Early Childhood Care & Education International Rendezvous 2015 (ECCEIR 2015) "Developing Children through Creativity & Fun Project-Based Learning"*: 98-105; 2015 Aug.4-6; Kuala Lumpur, Malaysia.
- Griffith, V. R. (2001). Holistic learning/ teaching in adult education: Would you play a one-string guitar? in T. Barer-Stein and M. Kempf (Eds.), *The craft of teaching adults*. pp. 105 – 130. Toronto: Irwin.
- Kurtis, J.B. (2017). *MOOCs: Future trends and insights for Education 4.0 Revolution*. Thai National Seminar for Educational Technology Consortium 2017, 9-10 March 2017, Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand.
- Mesinsee, S. (2016). *Thailand 4.0 Thailand 4.0 Thriving in the 21st Century through Security, Prosperity & Sustainability*. Retrieved online from <http://www.ait.ac.th/news-and-events/2016/news/1thailand-4.0-english-dr.-suvit.pdf> on 11th November 2016.
- Miller, R. (2000). *Making connections to the world: Some thoughts on holistic curriculum*. Brandon, VT: Foundation for Educational Renewal.

- Nava, R. G. (2000). *A multi-dimensional multi-level perspective of holistic education: An integrated mode*. Holistic Education Network of Tasmania. Retrieved online from <http://www.learningandviolence.net/learning/holistic.htm>
- Phetmalaikul, T. (2017). Academic administration and management to enhance learners' skills and characteristics in the 21st Century. *International Journal of Educational Science and Research (IJESR)*, 7(1), 1-12.
- Phetmalaikul, T. (2017). Education 4.0 for 21st Century Administration. *Proceedings of International Academic Conference on Social Science and Management (IACSSM2017)*: 142-153; 2017 May 25; Bangkok, Thailand.
- The Partnership for 21st Century Learning. (2007). *21st Century Skills Assessment: A Partnership for 21st Century Skills* e-paper. Retrieved from http://www.p21.org/storage/documents/21st_Century_Skills_Assessment_e-paper.pdf.
- The Partnership for 21st Century Learning. (2015). *Framework for 21st Century Learning*. Retrieved from <http://www.p21.org>.
- The Partnership for 21st Century Learning. (2015). *P21 Framework Definitions*. Retrieved from <http://www.p21.org>.